

Gençleri rahat bırakın lütfen

Okumamakla ya da saçma sapan kitaplar okumakla itham ederek küçümsüyoruz gençleri. Edebiyatı gençliğe taşımak için önce kendimizi gençlere yaklaştırmamız lazım. Gençleri, öykü ya da roman kişileri olarak edebiyatın içine de sokmak lazım.

ASLI TOHUMCU
asli@aslitohumcu.com

Gençler ve gençlik kavramı çok ilginç, tuhaf zamanlarda geliyor aklımıza, üstelik çoğu zaman gençleri "terbiye etme" ya da "hizaya sokma" gerekliliğiyle... Çok da şaşırtıcı değil bu durum aslında. Ne de olsa genç dediğimiz, zihin bakımından yeterince gelişmemiş olarak kategorize ettiğimiz bir kesim, bir nevi fasulyesi yani toplumun. Gençliğin toplumsal bir kategori olarak somutlaşması ve gençlik üzerine çalışmalar yapılmasına başlanması da takvimlerde 19. yüzyıla denk geliyor bildiğim kadarıyla. Burada "çalışma" kelimesinden anlamamız gereken; sanayileşmeyle beraber işçi sınıfının çocuklarını eğitmek, ataerkil anlayışın toplumsal cinsiyet rollerine uygun bireyler olarak yetişmelerini temin etmek, yani cesur erkekler ve iyi anneler, iyi eşler yetiştirmek...

Bugüne baktığımızda, üzerine iki koca yüzyıl eklendiği halde, aslında gençlere yaklaşıırken benimsenmiş

bu terbiye etme ve hizaya sokma davranışından vazgeçilemediğini sanırım rahatlıkla söyleyebiliriz (Buna bir de toplumca içinden çıkmadığımız ergenliği de eklemeye kalkarsak, vay halimize). İşin bir de küçümseme tarafı var; bilgisayara başından kalkmamakla, sosyal hayatını twitter, facebook, instagram, tumblr, foursquare gibi sosyal medya mecralarında yaşamakla, benmerkezcilikle, adam gibi okumakla ya da saçma sapan kitaplar okumakla itham ederek küçümsüyoruz gençleri. Mahremlerine sözde

kanunlar yoluyla müdahale ederek ahlak polisliğine soyunma hakkını görüyoruz kendimizde. **Dünyaya açmamız gereken gençleri, eğitim sistemini her sene muncıklayarak, müfredatı hallaç pamuğu gibi atarak aslında hücrelere hapsediyoruz. Aslında onları yalnızlaştırmak da, cahilleştirmek de işimize geliyor. Her şeye olduğu gibi gençlere ve gençlik kavramına yaklaşımımız da ideolojik. Pespaye. Çirkin.**

Oysa ha(g)zı gençlerin bilgisayar başından kalkabildiğini; kalkmak ne demek; günlerce bırakın bilgisayarın

başına geçmeyi evlerine bile gitmediklerini; daha önce hiç görmedikleri, belki normal şartlarda burun kıvrıncakları insanları da kendileri kadar umursadıklarını, dayanışmanın âlâsını yaptıklarını, sistemin ikiyüzlülüğüne katlanmayacak kadar da ahlaklı olduklarını Gezi sırasında gördük.

Siz "okudunuz" diye...

Dolayısıyla edebiyatı gençliğe taşımak için önce kendimizi gençlere yaklaştırmamız lazım. Bir sorunuz bu. Gençleri edebiyatın içine de sokmak lazım, öykü ya da roman kişileri olarak. Bu da ikinci ayağı sorunun. Entelektüel muhafazakârlığı da bırakmak lazım (ki en zoru bu sanırım, en azından benim umudum sıfıra yakın diyebilirim). Edebiyat yazar için de okuyucu için de öznel bir uğraş; her insan canının çektiğini okumakta özgür. **Siz Dostoyevski, Tanpınar, Oğuz Atay, Sevgi Soysal, Leylâ Erbil okudunuz diye bugünün gençleri de bu yazarları okumak zorunda değil. Okumazlarsa en fazla üzülebilirsiniz, bu tatlardan mahrum**

kaldıkları için.

Bugün özellikle İngiltere ve Amerika'ya baktığınızda, adamların gençlere özel yayın markaları oluşturduklarını, sadece gençler için kalem sallayan yazarları olduğunu, yayıncılığın diğer alanları gibi bu alanda da ciddi sektörleştiklerini görüyoruz. Elbette yayıncılığın bile henüz sektörleşmediği Türkiye'de, gençlik edebiyatı yayıncılığının da sektörleştiğini söyleyemeyiz (ancak "pazar" olarak niteleyebiliriz). Hatta Türkiye'de yabancıların "young adult" dediği kanalı açmanın hayli zor olduğunu söyleyebiliriz.

Kahramanı genç olan, gencin baş etmesi gereken sorunlara (aşk, sınav sistemi, gelecek kaygısı, kimlik arayışı, cinsellik, madde bağımlılığı, aile sorunları, memleket sorunları, dünyanın gidişatı vs.) dair edecek sözü olan, sözünü de sakınmayan bir edebiyattan bahsediyoruz burada. Fantastik kurgudan (çünkü karanlık bir çağın kapısı aralandı ve bizim dünyayı yeniden tasvir

etmeye ihtiyacımız var), distop-yadan (çünkü felaketin kıyısında ya da düpedüz bir cehennemde yaşıyoruz) ve bilimkurgulardan (çünkü dünya sadece bize ait ve bizim kontrolümüzde değil), yani ejderhalardan bahsediyoruz aslında. Yetişkinlerle aynı dertlerle yoğruldukları halde, onlar kadar saygı görmedikleri bir düzenin içinden çıkan bir edebiyattan söz ediyoruz. Yetişkinlerin de nasıplenseler pişman olmayacakları bir edebiyattan...

Oysa bazılarımız hâlâ, "Bizim gençliğimizde gençlik edebiyatı mı vardı, Kafka'yı, Tolstoy'u okurduk" ya da "Klasikleri okumadan kendilerini okurdan sayıyorlar" modunda. Gençler de Neil Gaiman'ı, Etgar Keret'i, Patrick deWitt'i, John Green'i, Suzanne Collins'i, Ned Beaman'ı, Joey Goebel'i, Dave Eggers'i, Jonathan Safran Foer ya da Ian Banks'i okumayanlara aynı rahatlıkla burun kıvrabilirler sanki.

Yazarlar da var

Neyse ki bizim de Dex, Delidolu ya da **ON3** gibi özellikle gençleri hedefleyen yayınevlerimiz var. Böyle bir vurgu yapmadıkları halde ısrarla gençler tarafından ısrarla takip edilen İthaki, Domino, Pegasus, Marti ve Siren gibi nice yayınevi var. Bu yayınevleri (ve burada ismini saymayı unuttuklarını) elbette çeviri edebiyata ağırlık veriyor. Ama edebiyatta ergenliğin yansımalarını, gençliğin sadece gençliğe has dert ve kaygılarını arayan bir okur varsa, bu, tek başına ithal edebiyatla olacak iş değil. Amerikan ya da İngiliz gençliğinin seksle, eğitim sistemiyle ilgili dertleri, gelecek

kaygıları bizimkiyle örtüşmeye-biliyor. Biz sokakta her tür küfrü duyduğu halde, yazar kitapta salak kelimesini kullandığı için şikayet kuyruğuna giren insanlarla aynı memlekette yaşıyoruz.

Gençlere dokunmayı başara-bilen yazarlarımız da yok değil. Ben okumakta zorlansam da bugün Murat Mentesh'in çoğu genç, ciddi sayıda okuru var. Hakan Günday örneğin, özellikle gençlerin takip ettiği bir romancı. Roman kahramanları da hep gençler, sıradışı gençler. Ben özellikle OT dergisine yazdığı öykülerde sanki hâlâ 20'li yaşlardaymış gibi içeriden tespitler yapmasına, konu seçimlerinin bu kadar yerinde olmasına hayret ediyorum, alkışlıyorum Hakan Günday'ı. Mesela **Ahmet Büke**, başkahramanı İzmirli bir lise öğrencisi olan bir roman yazdı; **Mevzumuz Derin** adında bir roman. Hakan Bıçakçı var mesela, yine gençlerin takip ettiği bir edebiyatçı. Emrah Serbes'in hiçbir şeyi olmasa bile **Erken Kaybedenler**'i var mesela. Bu liste de uzar aslında, hunlar benim ilk anda aklıma gelenler sadece.

Lafı çok uzattım, bizim hem gençlere hem de edebiyata bakış açımızı bir silkelememiz, tozunu almamız gerekiyor. Ama bunun pek kolay olacağını da sanmıyorum. Pek ne olacak? Yeni, genç yazarlar yetişecek, yetişiyor da. Kendi seslerini basılı ya da sanal ortamda çatır çatır duyuracaklar diye düşünüyorum. Kendi yetişkinliklerinde de, gençliklerini öyle kolay gözden çıkarmayacaklarını umuyorum.

Devamı 16. sayfada